

Žodis pilietiškumas šių dienų kontekste skamba ypač dažnai, daug dėmesio skiriama vaikų pilietinių vertybių ugdymui - kaip ugdyti meilę tėvynei, kada tą daryti, kokia atsakomybė krenta tėvams, mokyklai? Ekspertai pastebi, jog nors apie pilietiškumą viešojoje erdvėje girdime nuolat, neretai jį lydi ir nemažai mitų, o daromos klaidos šeimoje vaikus nuo šių idėjų gali netgi atbaidyti. Kaip teisingai suprasti pilietiškumą ir jį ugdyti šeimoje?

1 mitas. Pilietiškumas - tai gyvenimas vien lietuvybe

Pasak mjr. Donato Suchockio, Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo karininko, pilietiškas elgesys - tai toks elgesys, kuris daro Valstybę stipresnę. Jis susideda iš smulkių mūsų kasdienės veiklos detalių: nuo pilietinės valios išreiškimo aktyviai dalyvaujant rinkimuose iki savanorystės, donorystės, sąžiningo mokesčių mokėjimo ir t.t.

„Šiandien populiariu sakyti, kad nepakanka mojuoti trispalve per Vasario 16-ąją, arba kad užsiklijavus trispalvę ant automobilio dar netampi pilietišku. Esu tikras, kad kiekviena, kad ir maža dalelė yra svarbi. Neturi būti visi nuo nosies iki pirštų galiukų pasinėrę į lietuviybę, dalyvavimą šalies reikaluose ar visuomeninėje veikloje. Kiekvienas esame skirtingas, unikalūs. Kartais ir mažas simbolis turi milžinišką svorį, kurio iš šalies galime nepastebėti. Laisvę todėl ir vertiname, kad galime nevaržomai rinktis, ką ir kaip norime demonstruoti ir palaikyti. Svarbiausiai nekenkti kitiems ir sau, didžiuotis Lietuva nuolat - ir kai sunku, ir kai gera čia gyventi“, - pabrėžia D. Suchockis.

2 mitas. Kuo daugiau kalbėsime - tuo pilietiškesni būsime

Pašnekovai pastebi, kad visos vaikų vertybės, pasaulėžiūra pirmiausiai formuojasi šeimoje bei artimoje aplinkoje, todėl čia ypač svarbus tiek tėvų, tiek mokyklos, bendruomenės vaidmuo.

„Vaikai yra tėvų atspindys, todėl taip, kaip dažniausiai elgiasi tėvai, tokį pavyzdį perima ir vaikai. Viena iš didžiausių klaidų, kurias matau šiandien - tai kad patys nerodydami deramo pavyzdžio tėvai tikisi, kad vaikai bus pilietiški. Jei patys tėvai ignoruoja šias vertybes, naivu tikėtis, kad su vaikais bus kitaip“, - sako socialinių mokslų daktarė, edukologė, „Vilniaus privačios gimnazijos“ Vykdančioji vadovė Agnė Liubertaitė-Amšiejė.

Pašnekovai akcentuoja, kad norint šias vertybes teisingai ugdyti vaikams, svarbu ieškoti balanso, sudominti, paaiškinti, svarbą rodyti asmeninį pavyzdį, o primygtinis kažko

reikalavimas ar siūlymas gali duoti visiškai priešingą efektą.

„Švedijoje teko sutikti karininką, kurio a.a. tėtis buvo Lietuvos išeivis karo metais. Švedijoje buvo itin aktyvus lietuvių bendruomenės dalyvis, puoselėjo ir skiepijo lietuviybę kur galėjo. Tačiau jo sūnus pasakoja, kad toks aktyvus lietuviškumo ugdymas jam davė priešingą efektą. Būdamas jaunas jis norėjo būti kaip visi kiti jo draugai klasėje – švedas. Priešinosi kalbos mokymui, užaugęs panaikino lietuviškas raides savo pavardėje. Dabar, įgavęs gyvenimo patirties savo elgesio kiek gėdijasi ir jaučiasi nuvylęs tėtį, norėtų aplankyti Lietuvą, žinoti daugiau“, – istorija dalijasi D. Suchockis, prisimindamas, jog jo paties šeimoje pilietiškumas ir meilė Valstybei ar vėliavai nebuvo skatinami, į šalies reikalus buvo žiūrima neutraliai, tačiau didelis dėmesys buvo skiriamas bendražmogiškoms vertybėms, kurios yra visa ko pamatas.

3 mitas. Pilietiškumas ir globalumas - nesuderinama

Ekspertai sako pastebintys, jog neretai pilietiškumas ir globalumas vienas kitam yra supriešinami, tačiau jie šios priešpriešos neįžvelgia.

„Akivaizdu, kad gyvename informacijos ir technologijų amžiuje. Nieku gyvu nereiktų galvoti jog būti pilietišku, reiškia užsiverti lietuviybės kambarėlyje ir nieko aplink nematyti. Anaiptol, turime būti aktyvūs pasaulio arenos dalyviai. Šalies dydis ar gyventojų skaičius visiškai nesvarbus. Gebėjimas laikytis vertybinių pagrindų, garsiai išsakyti nuomonę ir palaikyti tuos, kuriems palaikymo reikia, taip pat yra pilietiškumas. Iki šiol vertiname Islandijos palaikymą lemiamą akimirką, visiškai nesvarbu, kad ši šalis nėra tarp pasaulio galingųjų. Lygiai taip mūsų palaikymas svarbus šiandien ukrainiečiams, baltarusiams, taivaniečiams ir kitiems, kovojantiems už galimybę gyventi laisvai, kurti savo šalį nevaržomai. Taigi vertybių skiepijimas yra svarbiausias tikslas tiek šeimoje, tiek ugdymo įstaigose“, – dalijasi mjr. Donatas Suchockis.

Jam pritaria ir Vilniaus privačios gimnazijos Vykdančioji vadovė, pabrėždama, jog pilietiškumas negali gyvuoti kaip atskira sąvoka: „Mūsų mokiniai yra ugdomi tapti pasaulio piliečiais, kurie brangina ir puoselėja savo šaknis, tradicijas, vertybes, įsitikinimus, pagalbą vietos ir kitoms bendruomenėms. Socialinis jautrumas, empatijos ugdymas, kritinis mąstymas – tai be galo svarbūs dalykai, norint užauginti pilietišką kartą. Todėl pilietiškumas negali būti atskira sąvoka ar eilutė n- tai privalo būti išsiskynę visoje ugdymo įstaigos veiklos koncepcijoje, tapti kasdiene higiena“, – akcentuoja A. Liubertaitė-Amšiejė.

4 mitas. Šiandien pilietiškumas svarbesnis nei anksčiau

Ekspertai pastebi, jog šiandien dažnai pabrėžiama, jog pilietiškumo svarba yra ypatingesnė nei anksčiau. Vis dėlto, pasak karininko D. Suchockio, nors pilietiškumas didėja augant išorinės grėsmės lygiui, tiek pilietinių, tiek bendražmogiškų vertybių ugdymas turi vykti nuolat ir būti nepertraukiamu procesu.

„Pasaulis visada buvo sudėtinga vieta gyventi. Nereikia manyti, kad gyvename kažkaip ypatingai išskirtinai. Kiekviena karta turi savo iššūkių, sukrėtimų, pakilimų ir atradimų. Svarbu ugdyti vertybes ir mokyti savo vaikus suprasti aplinką. Kas šiandien tikrai svarbu – tai gebėti analizuoti gaunamą informaciją, atskirti melą, manipuliacijas nuo tiesos. Anksčiau reikėjo mokytis, kad gautum informaciją, dabar informacijos gauname tiek, kad reikia mokytis, kaip pasirinkti, kuri informacija yra teisinga“, – akcentuoja D. Suchockis.

